

Іван Лаврівський

З ПЕРЕМИШЛЯ

З великим удовольством читали-сьмо недавно критику, в котрій Йосиф з Болшова превозносит музическое пініе питомців рускої семінарії в Львові¹, бивших під управлінням г[осподина] Любовича². Г[осподин] дописователь боїтся також, щоби пініе церковное, утративши управителя свого г[осподина] Любовича, незапустило в рускій семінарії, для того ж подає средства к общій відомости, по средствам котрих прекрасное пініе питомців рускої семінарії в Львові і в будучности могло би удержатися.

Однакож ми того мнінія єсмо, що пініе церковное музическое, которое уже від тільки літ существует в семінарії, которое повстало без внішнього содійствія, без управителей глубоко в музиці образованих, которое мовлю повстало тільки стремленієм природно-музикального чувства питомців, що тоє пініе музичне, найде і тепер любовників в семінарії, но з рівною ревністю як і їх предшественники будуть они тоє же і в будучности образовати і плекати.

Тая то велика сила співного духа, котрої произведенія в минувших годах в семінарії чули-сьмо, есть частію і появом природної народної рускої співности; для того не належит боятися, щоби вона колись загинути могла, бо підля нашого мнінія, поки русини в семінарії будут, то будут і співати; – але належит нам також уважати на тоє, щоби музическое церковне і вообще руское пініе, не осталось на тій самій степені, на якій доселі стояло, но щоби в будучности що раз дальше поступало.

В тім взгляді вознамірив і підписавшийся мнініе своє обнародовити, і подаючи допись сію к общій відомости, довжен ізявити, що немає ніяких личних цілей, но согласуєся во всім з Всечестним «Йосифом з Болшова» і уважає за довжніст свою, поперти слово его, которое представило так ясно, в сердці нашім ніколи незаумераючу надію, ревнійшого стремленія к благу общому, в благо Церкви і в славу єї діяті!

¹ Цикл статей о. Йосифа Левицького з Болшева був надрукований у львівській газеті *Зоря Галицка* (1852/33; 1853/40–42).

² Мова йде про о. Петра Любовича (1826–1869), висвяченого 1853 р., композитора і диригента.

Кому случилося в минутих годах присутствовати богослуженію в церкві семинарицькій³ або св. Юрській, той міг чути творенія М. Березовского⁴, А. Галюппі⁵, М. Вербицького і прочіих так прекрасно, так чисто, так точно произведеніи, як нігде, а особливо в часах, коли то еще г[осподин] Г[ригорій] Шашкевич⁶, В. Леонтович, Куницкій, Хомицькій, Грегорович, Корецкій і інші в семинарії зіставали. Р. 1847 коли питомці власним коштом Божий гріб виставили, горнулися львів'яне тлумами до церкви семинарицької. Щоби услишати і наслаждатися пінієм питомців. Так щогодно діялося, аж до нинішного време. Коли семинарія поділена зостала⁷, не залишили також і питомці семинарії перемискої образоватися в пінію музическім. Межи ними находилися півці гг. Н. Лівичкій, А. Ломницькій, Н. Мієйській, А. Лотушка, которіи не так глубоко музикальним, но більше природно-чувствительним пінієм уміли порушити слухателей.

Дивовався не єден, коли учув, що всі тіи півци, так в Львові як і в Перемишли, которіи так красенько в церкві і в дома з нот співають, тих же нот цілком не розуміют. Кто тоє чув, не хотів тому вірити, а однакож так єсть в істині. Бо з малими тільки із'ятями, співають питомці рускої семинарії на пам'ять, виучившися всіх куснів від предшественників своїх, а від них учатся знова наслідники; і так удержується пініе музикальное в семинарії від рода в род, удержуються також добрії і зліи свойства того пінія, так, що нікоторіи погрішности і поблуди, которіи перед дванадцяти годами в семинарії чув-єм, тіи і недавно учути случило мні ся.

Коли при так малих средствах, при невеликім музикальнім образованю питомці рускої семинарії за пініе своє удоволствие общества приобрести возмogli, що ж би то било, если би всі півци семинарицькіи приобріли собі нужное доброму півцю музическое образование. Во істину, чуда доказовати би могли. Бо семинарія, числячи звиш двісті питомців, могла би мати хор з сорок півців, а той хор, будучи добре образованим і управленним, величавіи творенія произвести міг би.

Знаємо добрі якіи великіи концерта виправляють соединенія півців (Singer Vereine) в Німеччині і западних краях. Чи ж не міг би і наш хор в семинарії поставити такіи саміи а може еще ліпшіи голоси як там находятся? Чи не міг би і наш хор так щось вкусного і величавого произвести як у них производится? Воістину, міг би, – если би тільки поєдинокіи члени мали достаточное музикальное образование, – если би не переставали на тім, знати тільки, як ся яка нота називає, але если би научилися цілу мелодію так, як письмо прочитати і ону певно виголосили; если би ся научили голос свій добре употреблять, – если би били добрі наставленни управителем від громкого форте до лагідного п'яно приналежну поступенність заховати, – если би спізнали якую вагу кождий голос в квартеті має, – що сопран не дастся достойно віддати теноровим голосом а лиш бассовим, що той, которий сопрановіи ноти теноровим, а альтовіи бассовим голосом голосом співає, той впроваджає в пініе

³ Тобто у церкві Святого Духа.

⁴ У тексті помилково надруковано *Береговского*.

⁵ У тексті помилково надруковано *Халюппи*.

⁶ Григорій Шашкевич (1809–1888), закінчив 1831 р. Львівську духовну семінарію; був відомий як співак і диригент перемишльської катедрі.

⁷ 1845 р. відкрито Духовну семінарію в Перемишлі, другу після львівської.

новий а часто фалшивий поступи, що від сочинителя вознаміренним не било, – если би на послідок питомці научилися уважати на тоє, що цілий хор в согласії бити повинен, – що не досить на тім, аби кождий свій голос іно співати умів, но також щоби кождий відав внутренню зв'язь, гармонію з всіми точно заховати.

Сли до тої степені питомці рускої семинарії прийдут, в той час надіяти ся возможно нам буде, що хор їх не уступит в нічим славним хорам в Німеччині і западних краях, що возможе вкусний і великоліпний утвори произвести. Живимо також повную надію, що втогда найдутся також і сочинителі нових і подлинних твореній, так духовного як і мирского содержания в рускім язиці, которий би для подібного хора необхідимий і все новий творенія сочиняли⁸. О тоє послідное не має ся що дуже журити, бо і тепер маєм мужей, которий били би в состоянню що вкусного для руского хора написати нп. гг. Михаїл Вербицькій⁹, Богдан Леонтович, І. Яхимович, г[осподин] Любавич і сам г[осподин] Йосиф з Болш[ова] знакомий вобще яко образований музик, которий видячи запустиніє якоє пінію церковному в будучности грозит, жалуєся в дописи своїй, що уложив би і прочій сонати Гайдена, если би ся они коли дали в услышеніє привести¹⁰. Тії всі личности видячи, що їх творенія не пліснют безполезно, зділали би охотно союз дружескій межи собою¹¹ для произведенія нових діл в ціли образования церковного і обще народного пінія; таким образом тоє і у нас радостно повитали бисьмо чим інній народи уже радуются.

Если би питомці семинарії в музиці обученій zostали, если би лиш початки науки гармонійної уміли, легко возмогли би потому на селі составить хор з дітних і мужеских голосів, і так уступило би пініє неприятное і прикроє, якоє еще в наших церквах місцями услышати случается. Благовістителами красного пінія і благозвучія могут бити одні лиш священники, – священники во взгляді музикальним іобразованій, від такого їх образования зависимо єсть не лиш благозвучное пініє при богослуженія в семинарії, но при всіх богослуженія во всіх церквах, а що більше зависиме єсть воспитаніє обще народного, природного всім русинам, музикального дарованія і вознесенія єго на вищий степень.

Тому доконче потребно єсть, щоби молодіж перебуваюча в семинаріях получила основное поучаніє в музиці. Тоє знова не дастся усуществити без учителя і директора музики. Високоє правительство підкріплюючи доселі всегда і во всім

⁸ 1855 року у Львові отець Іван Лаврівський опублікував першу в Галичині збірку обробок пісень *3 пісни народній на чотири мужескій голоси* з присвятою Богданові Леонтовичу. Варто відзначити, що визначний галицький бібліограф Іван Левицький у своїй відомій праці *Галицко-рускій бібліографіі XIX-го столітія*, том I: 1801–1860 (Львів 1888) подав неточну назву цього друку: *Три народній пісни на четири мужескій голоси*, яка пізніше міцно утвердилася в істориків галицької музики.

⁹ У тексті *Віржбіцькій*.

¹⁰ Йосиф Левицький (з Болшева) на Великдень 1834 та 1835 рр. диригував хором питомців Львівської духовної семінарії, який виконував церковні композиції, укладені за фортеп'яними сонатами Гайдена; див. передрук його статті у збірнику *Україна: Культурна спадщина*. Вип. 9. Львів 2001, с. 215.

¹¹ Це, здається, перша така пропозиція створити професійну організацію українських композиторів і виконавців.

підупавших русинів, не відмовило би і в тім своєї ласкавої помочи, а понеже з другої сторони добре єсть нам всім відоме пожертвова́нієся питомців в річах менших, тому утішає нас надія, що малими щогідними датками охотно возмогут і схочут усталити більшую від досель существовавшої із сторони управительства жертвованої платні директора.

Тай, по нашому мнінію, більше труда доужен би прикладати і іспитом принесенніи обученіями овоци виказати. Обучанія, аби вишше реченіи ціли отвітніи, аби плодоносніи били, мали би без преривно через цілий год уділятися.

Если учитель хора в обученіях своіх поступати буде основно і правильно, тогда лиш може ся надіяти увидіти плоди оного в повні цвіту, – тогда лиш і ми з благодарнісію возрадуємося о так від нас пожеланніи успісі іх.

Сим укінчаю допись мою, препоручаючи предмет в ней содержимий розвазі честного читательства, а особливо ревному, рускому юношеству, в надії, що з гадками моїми согласоватися будут наші соотчественники і ожидати будемо могли, що пініє руское музическое, так церковное як і народне, не підпаде запустінію, но образоване русинами стане на рівні з пінієм прочих народів.

Йоан Лавровскій
довр[еменний] Духовник рус[кої] семинарії в Перемишли

Іоанн Лавровскій. Зъ Перемишля // *Вѣстникъ*: Повременное письмо посвящено политическому и нравственному образованию Русиновъ австрійскои державы, рік 6 (Відень 1854/1, 2, 3, 4), с. 3, 6, 10, 14–15; передрук: *Дух і ревність: Владика Снігурський та інші перемишляни* / упоряд. Володимир Пилипович, нааук. ред. Олег Павлишин [=«Перемиська бібліотека» Перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі, т. II]. Перемишль – Львів 2002, с. 377–381.

До друку приготував і примітки спорядив *Володимир Пилипович*

